

निकर्तनेऽर्थापहारेसाध्ये प्रथमांतपाठेऽर्थापहर्ता छन्नोपधोगुप्तछलः ॥ २८ ॥ २९ ॥ मुसताधार्तराष्ट्राणां ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ नइतिधार्तराष्ट्रान् अंतर्भाव्योक्तं तेषां भार्या इत्यर्थः सुसंगुमादिकुशलप्रश्न प्रकारकथनं ॥ ३३ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ लघुशीघ्रहारि वेशस्त्रियोवेश्याः ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ आनृशंस्यंदयामर्हतीत्यानृशंस्यः ॥ ४० ॥ ४१ ॥ शत्रून् धार्तराष्ट्रान् निगृह्यवः युष्मान् भरिष्ये पोषयिष्ये इति ब्रूयादिति शेषः

निकर्तने देवनेयोऽद्वितीयश्छन्नोपधः साधुदेवीमताक्षः ॥ यो दुर्जयो देवरथेन संख्ये सचित्रसेनः कुशलं तातवाच्यः ॥ २८ ॥ गांधारराजः शकुनिः पार्वतीयो निकर्तनेयोऽद्वितीयोऽक्षदेवी ॥ मानं कुर्वन् धार्तराष्ट्रस्य सूतमिथ्या बुद्धेः कुशलं तात पृच्छेः ॥ २९ ॥ यः पांडवानेकरथेन वीरः समुत्सहत्य प्रधृष्यान् विजेतुं ॥ यो मुत्स्यतां मोहयिता द्वितीयो वैकर्तनः कुशलं तस्य पृच्छेः ॥ ३० ॥ स एव भक्तः स गुरुः स भर्ता स वै पिता स च माता सुहृच्च ॥ अगाधबुद्धिर्विदुरो दीर्घदर्शी स नो मंत्री कुशलं तं स्म पृच्छेः ॥ ३१ ॥ वृद्धाः स्त्रियो याश्च गुणोपपन्ना ज्ञायंते नः संजय मातरस्ताः ॥ ताभिः सर्वाभिः सहिताभिः समेत्य स्त्रीभिः स वृद्धाभिरभिवादं वदेथाः ॥ ३२ ॥ कच्चित्पुत्रा जीवपुत्राः सुसम्यग्वर्तते वो वृत्तिमनृशं सरूपाः ॥ इति स्मोक्त्वा संजय ब्रूहि पश्चादजातशत्रुः कुशली स पुत्रः ॥ ३३ ॥ यानो भार्याः संजय वेत्थ तत्र तासां सर्वासां कुशलं तात पृच्छेः ॥ सुसंगुमाः सुरभयो न वद्याः कच्चिद्ब्रूहानाव सथा प्रमत्ताः ॥ ३४ ॥ कच्चिद्बृत्तिं श्वशुरेषु भद्राः कल्याणीं वर्तध्वमनृशं सरूपां ॥ यथा च वः स्युः पतयोऽनुकूला स्तथा वृत्तिमात्मनः स्थापयध्वं ॥ ३५ ॥ यानः स्नुषाः संजय वेत्थ तत्र प्राप्ताः कुलेभ्यश्च गुणोपपन्नाः ॥ प्रजावत्यो ब्रूहि समेत्य ताश्च युधिष्ठिरो वोभ्यवदत्प्रसन्नः ॥ ३६ ॥ कन्याः स्वजेथाः स दनेषु संजय अनामयं मद्बचनेन पृष्ट्वा ॥ कल्याणावः संतु पतयो नुकूला यूयं पतीनां भवतानुकूलाः ॥ ३७ ॥ अलंकृता वस्त्रवत्यः सुगंधा अबीभत्साः सुखिता भोगवत्यः ॥ लघुयासां दर्शनं वाक्चलध्वी वेशस्त्रियः कुशलं तात पृच्छेः ॥ ३८ ॥ दास्यः स्युर्याये च दासाः कुरूणां तदा श्रया बहवः कुन्नखं जाः ॥ आख्याय मां कुशलिनं स्म तेभ्योऽप्यनामयं परिपृच्छेर्जघन्यं ॥ ३९ ॥ कच्चिद्बृत्तिं वर्तते वै पुराणीं कच्चिद्भोगान् धार्तराष्ट्रो ददाति ॥ अंगहीनान् रूपणान् वामनान् वा या नानृशंस्यो धृतराष्ट्रो विभर्ति ॥ ४० ॥ अंधांश्च सर्वांस्तथैव हस्या जीवा बहवो ये त्रसंति ॥ आख्याय मां कुशलिनं स्म तेभ्योऽप्यनामयं परिपृच्छेर्जघन्यं ॥ ४१ ॥ मा भैष्टदुःखेन कुजीवितेन नूनं रुतं परलोके पुपापं ॥ निगृह्य शत्रून् सुहृदो नुगृह्य वा सोभिरन्नेन च वो भरिष्ये ॥ ४२ ॥ संत्येव मे ब्राह्मणेभ्यः कृतानि भावीन्यथो नो बतवर्त्तयंति ॥ तान्पश्यामि युक्तरूपांस्तथैव तामेव सिद्धिं श्रावयेथानृपंतं ॥ ४३ ॥

॥ ४२ ॥ संतीति मे मया कृतानि वत्सरदेयानि नो वर्त्तयंति न चालयंति त्वदीया अधिकारिणः तान्य

हं यथा यथा वत्सश्यामि तथैव तां सिद्धिं त्वद्दत्तं सम्यक् परिपालयामीति दूतद्वारामां श्रावयेथा इति तं नृपं दुर्योधनं ब्रूहीति शेषः एतेन ब्राह्मणवृत्तिषु पक्षपातो दुर्योधने च कनिष्ठत्वादाज्ञा प्रतिपालनौचित्यं च दर्शितं ॥ ४३ ॥